

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Solutio objectionum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

quam in illorum mentes virus hoc intravit. Unde D. Thomas quæst. 16. de malo art. 2. ad 4. *Semper in peccato defectus intellectus, vel rationis, & voluntatis proportionabiliter se comitantur: unde non oportet ponere in primo peccato Demonis talem defectum intellectus, ut aliquid falsum existimaverit, puta aliquod malum esse bonum, sed in hoc quod defecit ab apprehensione sua regula & ordinis eius.*

Confirmatur & explicatur amplius hæc pars articulo citato ejusdem S. Doctoris quæst. 1. de malo art. 3. ubi hæc scribit: *Hoc ipsum quod non est attendere actu ad talem regulam (scilicet rationis) in se consideratam, non est malum, nec culpa, nec poena, quia anima non tenetur nec potest attendere ad hujusmodi regulam semper in actu. Sed ex hoc accipit primum peccatum culpæ, quod sine actuali consideratione regule procedit ad hujusmodi electionem. Sicut artifex non peccat in eo quod non semper tenet mensuram, sed ex hoc quod non tenens mensuram, proclit ad incidendum. Similiter etiam Angelus non peccavit ex eo præcisè quod non consideravit legem divinam, prohibentem amare beatitudinem naturalem, absque ordine & relatione in Deum ut auctorem & finem supernaturalem, sed ex eo quod absque consideratione hujus regule & præcepti, beatitudinem illam adamarunt, & in ea nimium sibi complacuit: unde tota malitia peccati Angelorum, refundenda est in considerationem, seu potius in iudicium inconsideratum, quod prius est in genere causæ formalis ipsa electione mala, & quodammodo posteriorius in genere causæ efficientis, ut ex solutione argumentorum patet.*

§. III.

Solutio objectionum.

Obijcitur primò contra secundam partem conclusionis: D. Thomas in 2. ad Annibal. 2. quæst. 1. art. 1. ad 1. ait: *Circa iudicium eligendum in Angelo error esse potuit, quamvis non circa salutem cognitionem eorum ad quæ naturalis cognitio se extendit.*

Respondeo S. Doctorem non loqui ibi de errore formali, sed solum de virtuali & interpretativo, qui in inconsideratione privativa consistit, ut clarè se explicat ibidem, dicens: *Intellectus Angeli licet in eligendis non possit ligare passionem, licet in nobis accidit, potest tamen impediri a recto iudicio eligendis, per omissionem aliquorum quæ consideranda sunt.*

Obijcitur secundò contra eandem partem: Si in Angelis non potuisset esse error ante primum peccatum, maximè quia est malum poenæ, & sic sequitur antecedere culpam: Sed hæc ratio nulla est: Ergo &c. Minor probatur: quia inconsideratio est malum quoddam naturæ angelicæ, & nihilominus admittitur ante culpam.

Respondeo concessà Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem dico, inconsiderationem, præcisè & secundum se sumptam, non habere rationem mali respectu naturæ angelicæ; nam juxta naturalem ejus conditionem est, quod non semper sit in actuali & omnino perfecta consideratione omnium rerum: unde hujusmodi inconsideratio solum habet rationem quoddam nudæ & puræ negationis; eo proportionali modo quo limitatio in creaturis, secundum se & præcisè sumpta, non habet rationem mali, sed est juxta naturalem conditionem eandem creaturarum, habetque rationem nudæ

Tom. II.

A & puræ negationis respectu illarum. At verò error habet rationem mali propter dicti, respectu naturæ angelicæ, quia est dispositio quædam positiva & disconveniens naturæ perfectè intellectuali; & propterea error qui secundum se est malum poenæ, respectu prædictæ naturæ perfectæ, non potest esse ante malum culpæ, & independentem ab eo; bene tamen prædicta inconsideratio secundum se & præcisè sumpta. Dico, secundum se, & præcisè sumpta: nam si consideretur secundum id quod aliunde habet, nempe ut est voluntaria, seu quatenus habens illam inconsiderationem, vult cum ea procedere ad opus, ad quod rectè exequendum requiritur inconsideratio, planum est illam non esse purè negationem, sed privationem, habereque rationem mali: verum tunc supponit in al quo genere causæ peccatum voluntatis; & ita malum hoc non est ante primum peccatum, ut magis patebit ex infra dicendis.

Obijcitur tertio contra tertiam partem conclusionis: Juxta SS. Patres Angelus peccavit ex malitia; unde non est admissus ad penitentiam; sicut est admissus homo, quia peccavit ex infirmitate: Sed peccare ex malitia, non est peccare ex inconsideratione, sed potius ex plena deliberatione & consideratione; quia inconsideratio potius reducitur ad peccatum ignorantie & infirmitatis, quam ad peccatum malitiæ: Ergo primum Angeli peccatum ex inconsideratione non processit: maximè cum ex Scriptura constat, Luciferum, ejusque sequaces, a bonis Angelis, & præsertim à Michaële dicente: *Quis ut Deus? fuisse admonitos de his quæ considerare debebant, scilicet divinam similitudinem non esse superbè appetendam.*

Confirmatur: Eadem videtur esse ratio de primo peccato Angelorum, ac de peccato primorum parentum: Sed primi parentes non peccaverunt ex inconsideratione: Ergo nec mali Angeli. Minor probatur: nam Eva fuit admonita de præcepto divino, cum serpens ei dixit: *Cur præcepit vobis Deus, &c.* Adam verò non fuit seductus, ut dicitur 1. ad Timotheum 2.

D Ad objectionem respondeo SS. Patres velle, ex eo peccatum hominis esse magis venià dignum quam peccatum Angelorum, quia licet utrumque processerit ex inconsideratione, inconsideratio tamen hominis non oriebatur ex pura malitia, sicut inconsideratio Angelorum, quatenus mala, sed ex infirmitate carnis cum ipso congenitæ. Ita formaliter D. Gregorius lib. 4. Moralium cap. 9. *Duas (inquit) ad intelligendum creaturas Deus fecerat, angelicam videlicet & humanam: utramque verò superbia percussit; sed una regment carnis habuit, alia verò nihil infirmum de carne gestavit: misertus ergo Creator, illam ad se debuit reducere, quam in peccatione culpæ, ex infirmitate aliqui constat habuisse; & eo amplius debuit apostatam Angelum repellere, quo cum à persistendi fortitudine corruit, nihil infirmum ex carne gestavit. Item lib. 9. cap. 28. Angelorum (inquit) Spiritus idcirco irremissibiliter peccaverunt, quia tanto robustius stare poterant, quanto eos carnis commixtio non tenebat. Homo vero idcirco post culpam veniam meruit, quia per carnale corpus aliquid, quo seipso minor esset, accepit.*

E Ad illud quod additur ex Scriptura dico, quod admonitio facta per Michaëlem & bonos Angelos, cum fuerit facta post vitam superbiam & resistantiam malorum, fuit posterior, saltem naturæ, peccato ipsorum; unde illa non potuit

LII

impe.

impedire quòd mali Angeli ex inconsideratione peccarent; maxime quia ex vi hujus admonitionis solum habuerunt considerationem speculativam, non autem practicam & imperativam, quæ erat necessaria ad cõtinendam voluntatem.

146. Ad confirmationem, datâ Majori, nego, Minorem. Ad cujus probationem dicendum est, quòd licet Eva, diabolo proponente, consideraverit præceptum divinum; tamen cum ad Dei similitudinem à Dæmone propositam, per scientiam boni & mali consequendam, inclinavit affectum, præcepti considerationem abjecit, & ita divinam appetendo similitudinem, cum tali inconsideratione peccavit. Adam verò dicitur non fuisse seductus, quia non fuit primò seductus in universali, sed tantum in particulari eligibili, ut explicat S. Thomas supra caput citatum Apotoli lect. 3. his verbis: *Seductio autem duplex est, scilicet in universali, & particulari eligibili, quæ est ignorantia electionis. Quicumq; ergo peccat, seducitur ignorantia electionis in particulari eligibili: mulier autem fuit seducta, ignorantia in universali, quando scilicet credidit quod serpens dixit; sed vir non credidit hoc, sed deceptus fuit in particulari, scilicet quòd gerendus esset mos uxori, & cum ea comedere deberet; & inexpertus divina severitatis, credidit quod facile ei remitteretur.*

147. Objicitur ultimò: Si primum Angelorum peccatum, ex inconsideratione, seu judicio inconsiderato procederet, tale judicium deberet esse culpabile, subindeq; voluntarium, ut constat: Sed non fuit culpabile nec voluntarium: Ergo ex illo non processit primum peccatum Angelorum. Probat Minor: Vel enim esset culpabile & voluntarium, per illum actum voluntatis quem regulat, & in quo consistit primum peccatum Angelorum, vel per alium actum priorem. Neutrum dici potest: Ergo &c. Probat Minor quoad primum: Tum quia cum omnis regula sit prior mensurato, judicium illud debuit actum voluntatis quem regulat, & in quo consistit primum Angelorum peccatum, præcedere; atque adeò non fuit voluntarium per illum actum; Tum etiam, quia non salvaretur quòd quilibet defectus voluntatis oriatur ex aliquo priori defectu intellectus; nam si judicium illud inconsideratum, fuisset malum & culpabile, per illum actum voluntatis quem regulabat, non ipse intellectus, sed potius voluntas fuisset prima radix defectus, tam sui ipsius, quam intellectus. Probat eadem Minor quoad secundum: quia prior ille actus, per quem tale judicium esset culpabile, debuisset esse etiam regulatus per aliud judicium inconsideratum; de quo idem posset fieri argumentum, & sic in infinitum. Sequitur ergo primum Angelorum peccatum, ex inconsideratione seu judicio inconsiderato procedere non potuisse.

148. Huic difficili argumento respondent communiter nostri Thomistæ, judicium illud inconsideratum, esse voluntarium & culpabile, per ipsum actum voluntatis quem regulat; ita ut judicium, antecedit in genere causæ formalis extrinsecæ & regulativæ, subsequatur verò in genere causæ efficientis: quia dicunt voluntatem Angeli per primam volitionem malam applicare & movere quantum ad exercitium intellectum, ad judicium inconsideratum, & è contra intellectum per tale judicium movere voluntatem quoad specificationem; subindeq; hoc adhuc posito salvari, quòd quilibet defectus vo-

luntatis oriatur ex aliquo defectu intellectus, priori in genere causæ formalis extrinsecæ & regulativæ, quamvis non simpliciter & in omni genere.

Verum nisi hæc solutio magis explicetur, facti graves patitur difficultates. Quamvis enim certum sit, voluntatem movere intellectum, quantum ad exercitium, & moveri ab ipso quoad specificationem; non videtur tamen possibile, primam volitionem malam Angelorum, potuisse dependere, & esse posteriorem judicio inconsiderato, etiam in genere causæ formalis extrinsecæ, si tale judicium fuit ab illius genere causæ efficientis: quia causa efficiens, naturâ saltem, præsupponitur suo effectui ut existens, & consequenter extra omnem modum dependentiæ & causalitatis. Deinde judicium regulans actum voluntatis, concurret ad illum in genere causæ efficientis, saltem moralis, secundum omnes, modo & physicæ, juxta Cajetanum, & plures alios ex nostris Thomistis: Sed implicat aliquid esse causam & effectum, prius & posterius respectu ejusdem, in eodem saltem genere causæ: Ergo tale judicium non potest dependere, & esse posterius actu voluntatis quem regulat, in genere causæ efficientis.

Has tamen instantias solvere facile poterit, dicendo quòd licet repugnet causam efficientem dependere in genere causæ efficientis, aut etiam formalis, à suo effectui, secundum illam rationem secundum quam efficitur ab ea, ut probat utrumq; argumentum: nullum tamen est inconveniens, quòd aliquid sit causa efficiens alterius, secundum unam rationem, & quòd ab eodem secundum aliam rationem dependeat in quocumq; genere causæ: quia tunc non verificatur aliquid esse causam & effectum prius & posterius, respectu ejusdem. Sic autem contingit in proposito: nam illud judicium inconsideratum habet & quòd sit cognitio ad tale objectum terminata, & quòd sit cognitio voluntaria & culpabilis: quatenus voluntaria & culpabilis, ita dependet in genere causæ efficientis à prima volitione mala Angelorum, ut in nullo genere causæ eam ut sic spectata præcedat, quatenus verò est cognitio ad tale objectum terminata, antecedit volitionem malam in genere causæ formalis extrinsecæ, dirigentis & regulantis: eam tamen sub illa ratione non subsequitur in genere causæ efficientis.

Ex dictis in hoc articulo intelliges, unicam tantum esse viam, per quam peccatum in naturam angelicam subintrare potuit, nempe inadvertentiam, seu inconsiderationem: cum tamen triplex in homine ad peccatum pateat aditus, ignorantia scilicet, infirmitas, & malitia; imò ferè tot pateant viæ, quot sunt sensuum aditus, quibus peccatum in animam intrat, & intractiora cordis illabitur. Per quinque enim corporis sensus (inquit Bernardus) veluti per quinque portas, visum scilicet, auditum, gustum, odoratum, & tactum, sagittis suis nos vulnerat, & mors intrat in animam nostram. Respicit oculus, & mentis sensum attrahit. Auris audit, & intentionem cordis inflectit. Odoratus cogitationem impedit. Os loquitur, & fallit. Per tactum ardor libidinis pro aliqua parva occasione excutatur, & nisi illico respuatur, subitò totum corpus occupat, urit, & incendit. Præterea caro suggerit multa, mundus vana, diabolus amara. Heu quot ad peccatum irritamenta! quot laquei! quot viæ! undiq; circumstantia, undiq; pericula; quocumq; me vertam, cubila est securitas.